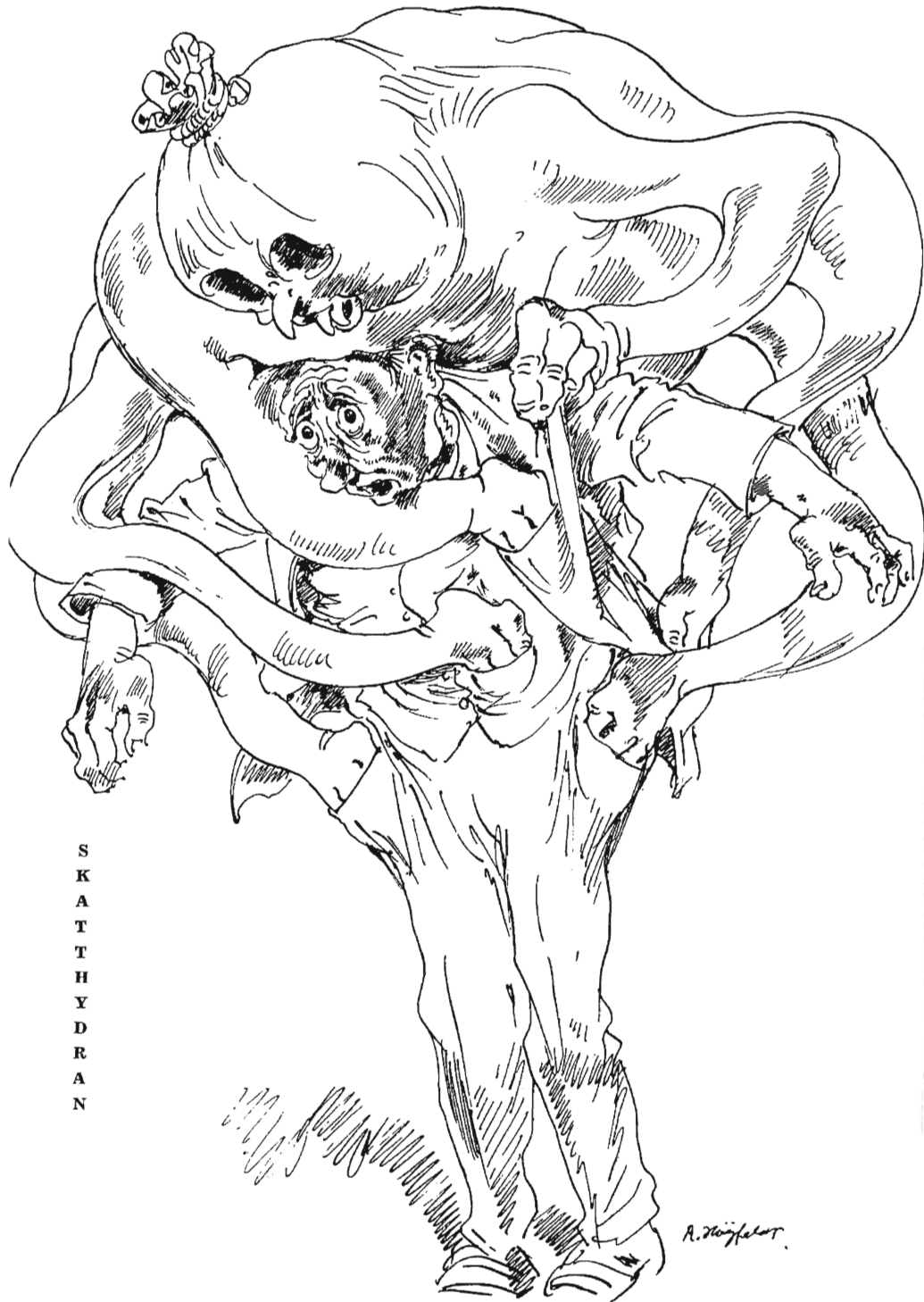


Jan Gillberg:

Finansministerns teser



S
K
A
T
T
H
Y
D
R
A
N

Rikets hushållning är en allvarlig sak. Detta är förvisso skäl nog för att betrakta den statsfinansiella situationen med ett större mått av allvar än vad hr Sträng tillåter. Är situationen därtill sådan som den aktuella ges föga utrymme för munterhet.

I sitt försvar för den nyligen framlagda budgeten är finansministern angelägen om att understryka två teser. För det första att "den nu angivna budgetutvecklingen för 1958/59 ligger helt i linje med de principer för den statliga finanspolitiken som alltsedan 1930-talet varit vägledande i vårt land" (statsverkspropositionen bilaga 1, sid 10). För det andra att den svenska riksdagen inte är kapabel att lägga om kursen i den ekonomiska politiken, trots att det visat sig, att statsutgifterna har en klar tendens att växa i snabbare takt än statsinkomsterna.

När Sträng i sitt försvar hänvisar till redan under 1930-talet prövade principer för den statliga finanspolitiken, sker det utan att diskutera, huruvida de senaste årens mindre goda erfarenheter ger anledning till att pröva nya principer. I den ekonomiska debatten har det på den senaste tiden starkt ifrågasatts, om den

aktuella situationen inte motiverar en tämligen radikal omläggning av statens finans- och penningpolitik — och detta även om det skulle bryta mot 30-talets principer. Själva intensiteten i debatten är alarmerande — låt vara att den inte kan försätta hr Sträng ur sitt av allmän belåtenhet starkt präglade sinnelag. Som ett starkt skäl för en omläggning av den ekonomiska politiken har det anförts, att vi i själva verket inte vet, hur restriktivt och utvecklingsbromsande rådande höga skattesatser, restriktioner på kredit- och kapitalmarknaden och vårt relativt höga löneläge verkar i en "normalkonjunktur" utan neutralitetseffekten från en pålitlig efterfrågeinflation.

Ett på sitt sätt starkare intryck av de maktthavandes omedgörlighet kommer till uttryck i hr Strängs tes nr 2, enligt vilken inte riksdagen skulle kunna — även om det i och för sig vore angeläget — förmås att slå in på en mer restriktiv statlig utgiftspolitik. Utan att ha gjort ett enda försök att få till stånd en verklig sanering av statsfinanserna, slår således Sträng fast, att riksdagen aldrig skulle gå med på inskränkningar av sådant slag, som en sanering skulle förutsätta. Därmed har Sträng på ett måhända väl enkelt sätt be-

gränsat utrymmet för olika alternativ till dagens ekonomiska politik. Saken har emellertid en ännu allvarligare sida. Genom att från regeringshåll uttala misstroende mot riksdagens förmåga till självbesinning, har allmänheten givits den föreställningen, att den aktuella statsfinansiella krissituationen har sin främsta orsak i själva det svenska samhällets politiska uppbyggnad. Alltför lätt kan det nämligen glömmas, att landets största parti vägrar att göra ett försök i syfte att få till stånd statsfinansiell sanering. Detta blir desto lättare glömt, desto oftare och mer eftertryckligt Sträng söker täckning bakom dimridåerna kring tesen om "det politiskt möjliga", vars innebörd finansministern finner praktiskt att själv förbehålla sig rätten att uttolka.

Mot bakgrunden till den växande tendensen att skylla den ekonomiska politikens misslyckanden på att samhället är uppbyggt på sådant sätt, att det inte går att vända eller stoppa den statliga utgifts-

ökningen eller ens få den att utveckla sig i takt med tillväxten av statsinkomsterna utan att nya skatter ständigt måste tillgripas, blir det särskilt angeläget att sätta strålkastaren på socialdemokratiens allmänna målsättning. Denna är ägnad att ge en ganska god uppfattning om vilka faktiska motiv, som kan ligga bakom de senaste decenniernas ekonomiska politik med ty följande expansion av den offentliga sektorn. I början av 1950-talet uttrycktes den saken i klartext av Gunnar Myrdal. Med tillfredsställelse förutsade Myrdal i en Tiden-artikel: "Allt eftersom tiden går blir folk inställda på att kräva allt mera omfattande och radikala statsingripanden ... Och så småningom kommer det att bli uppenbart, att vi lever i ett centralt reglerat samhälle, där ett visst mått av fri företagsamhet tillåts göra sig gällande inom den ram som bildas av de statliga regleringarna." Den skattehydra, som med sina många armar hotar att kväva den enskildes frihet, har därför också omisskänliga socialistiska drag.



Om ekonomi

Vi har valt att höja vår standard framför att skaffa oss ekonomiska reserver.
(Finansminister Sträng i remissdebatten 1958).